NUM XXIII.

w SOBOTĘ DNIA 17. CZERWCA ROKU 1786.

Z Polocka Litewſkiego dnia 9. Czerwca JP. Tadeuſz *Przyſiecki* Woyſki Powiatu Orszańſkiego maiąc dany sobie od Nayiasnieyszego Pana przywiley na Woytowſtwo tuteyſze dnia wczorayczego zwyczayną na ten urząd wykonał przysięgę z zupełnym ukontentowaniem obywatelow tuteyszych.

Z Auſtryi dnia 16. Maia. Xiąże Jmć *Lubomirſki*, który ma dobra w *Gallicyi*, zoſtał nominowanym od Ceſarza Jmci naywyżſzym Podkomorzym tegoż Króleſtwa.

Dawni y nowi *Farmazoni* w *Auſtryi*, zawſze zoſtaią między ſobą w ſprzeczkach, y wiele piſzą przeciwko ſobie na wzaiem.

Farmazonem tylko, ażeby rozsą dzić te spory. Publicum zupełnie iest znudzone temi ich wychodzącemi pismami.

Z Paryża dnia 19. Maia. Naostatek, wyszedł iuż Memoryał, pisany na stronę Xiążęcia Kardynała *de Rohan*. Ma on w sobie 146. kart in 4to, y iak można się spodziewać, będzie czytany z wielką ciekawością. Podług tego skryptu, Xiąże Kardynał zupełnie pokazuie się być nie winnym, a Pani *de la Motte*, z swoim małżonkiem, który uszedł iest ta, która ową brylantową sztukę rozdzieliła, i tak haniebnie uwiodła Xiążęcia Kardynała. Lekkowierność tylko iego, temu wszystkiemu iest winna, iż popadł w takie nieszczęście, y w tym punkcie położone są w owym skrypcie reflexye. Pani *de la Motte*, na to wszystko go namowiła, udawała przed nim iż w wielkim iest kredycie u Królowey Jeymci, że przez nią Xiąże Kardynał takiż dla siebie u Monarchini znaydzie kredyt y łaskę, ukazała mu iey list z fałszywym podpisem, uwikłała go w rozstawione sidła w zwierzyńcu *Wersalskim*, przyniosła mu fałszywy Królowey rozkaz, kę y zmyśloną na to approbatę y podpis, a naostatek dostała do swych rąk ową brylantową sztukę. Ale iak Kardynał mógł dać się tak mocno oszukać? próżne to iest zapytanie, gdyż to iest niezawodna prawda, że on zupełnie był oszukany, y na to są dowody. Cała ta rzecz stawi przed oczy smutny przykład lekkowierności, *De Villete* sfałszował ten podpis: Pani *de la Motte* całą tę zdradę ułożyła y przygotowała, y cały ztąd pożytek na siebie obróciła. W iey Memoryale, niemasz naymnieу żey cząstki, którąby niebyła istną bayką.

To iest rzecz niezawodna, że na dniu 22. tego miesiąca, proces Xiążęcia Kardynała od Sędziow ma być examinowany którzy 10. godzin codziennie na to łożyć będą. Sentencya dnia 2. albo 3. przyszłego miesiąca zostanie ferowana. Jeżeliby zaś tak nie nastąpiło, tedy Sędziowie dnia 12. Czerwca znowu maią się zgromadzić. Ciekawość całego *Paryża* na finalny Dekret, który ma wypaść, zupełnie iest obrócona.

Z Paryża dnia 19. Maia. Dawniey nieco J. X. *Moisset*

nów, pozbywaiąc się iednego z swych Kapłanow, nazwiskiem *Brun*, kazał w niebytności tegoż, mieszkanie iego otworzyć, y wszystkie iego rzeczy wyrzucić, niesprowadziwszy do tego żadney Urzędowney osoby, czyli Sądowego Officyalisty. Wyrzu ony *Ex Oratryan*, zapozwał Generała do Swieckiego Sądu *le Chatelet*, uskarżaiąc się, że w tym wyrzuceniu rzeczy iego, poniosł szkody na 17. tysięcy *Liwrow*. Dnia 12. tego miesiąca, wypadł iuż w tych Sądach Dekret, żeby nietylko wyrzuconemu zapłacił 17. tysięcy *Liwrow*, ale ieszcze mu wyliczył 7 tysięcy tychże *Liwrow*, a to za wydatki prawne. Ten wyrok, nalazł tu powszechną pochwałę, gdyż nader częste widzieć się dawały przykłady, że Przełożeni nad Duchownemi, za lada przyczyną, z ostatnim despotyzmem z podległemi sobie osobami postępować ważyli się. Łacno też pomieniony Generał tę Summę zapłacić może, gdyż (iak mówią) ma roczney intraty 80 tysięcy *Liwrow*; zwłaszcza że ta zapłata, będzie bez wątpienia ostatnia; na przyszły albo tey mierze ostrożnieyszym

Z Paryża dnia 19 Maio. Ow synaczek, którego Panna *Olina* zległa, został ochrzczony w farnym Kościele do którego Parafii należy iego ociec; który tey ceremonii był przytomny, y ma zaślubić sobie tę matkę, iak tylko wolność otrzyma. Sama ona w *Bastylii*, to dziecie karmi.

Z Amsterdamn dnia 20. Maia. Donoszą z *Ostindyi*, że w *Goi* między znayduiącym się tam *Portugalskim* Garnizonem bunt powstał i że Gubernator od niego przymuszony został, wielu zacnych y poważnych Officerow wziąć do aresztu, Czekamy dalszych w tey mierze nowin

Z Pragi dnia 20. Maia Mówią, że Cesarz Jmć zatrudnia się plantą podziału *Czech* na cztery cyrkuły, z których w każdym ma się znaydować osobna Iuryzdykcya, y Rząd, czyli Gubernium

Z Paryża dnia 22. Maia. Trakrat handlowny z *Anglią*, ieszcze nie iest do skutku przyprowadzony, chociaż *Angielskie* Gazety za pewną rzecz to głoszą. Konferacye J. Pana *Eden*, do tychczas nieustaią y wie-

ie ieſzcze ieſt trudnoſci do załatwienia.

Decyzya Parlamentu względem całego proceſſu Kardynała przed *Zielonemi Swiątkami* ma wypaść. Ale czy ta ſprawa zupełnie iuż zoſtanie rozſądzoną y udecydowana, o tym niektórzy powątpiwaią. Rozumieią, że Xiąże Kardynał, za danym zapewnieniem, ieżeliby była tego potrzeba znowu ſtawienia ſię u Sądu, otrzyma wolność. Toż ſamo rozumieią y o Hrabim *de Caglioſtro*, którego Xiąże Kardynał w ſwym ſkrypcie ogłośł za niewinnego. Czas to pokaże czy na ten czas rozpocznie ſię znowu nowy Proces przeciwko Panu *Bette d' Etienville* y przeciwko Panu *Bohmer* y *Besanges*; ale ta nowina ieſzcze potrzebuie potwierdzenia, że ci dway oſtatni, wiedzieli, iż Pani *de la Motte* podchodzi y oſzukuie Xiążęcia Kardynała.

Z Amſterdamu dnia 22. Maia. Tak zwany Xiąże *Albanii* w przeſzłym tygodniu był inkwizycyi ſłuchany, y potym cywilny na niego areſzt był zamieniony w areſzt kryminalny; zatym teraz oſadzony ieſt w więzieniu złoczyńcow. Jego ſupplika w 4. iezykach była drukowana

dem przyczyny takowego areſztu, rozmaicie mówią.

Z Paryża dnia 20. Maia. Już to rzecz iaſna, że Kardynał *de Rohan*, był zwiedziony y niewinnie oſzukany. Wſzakże ieżeli niemogł zdobyć ſię na oſtrożność przeciwko wielkim nazbyt filutow zaſadzkom; mogł iednak y powinien być koniecznie oſtróżny y roſtropny w tym, że ponieważ wierzył Pani *de la Motte*, iz Królowa Jeymć chce ſekretnie y taiemnie przez niego nabyć owey brylantowey ſztuki, więc trzeba mu było dotrzymać tego Królowey ſekretu, y niewydawać go przed Iubilerem, poſyłaiąc go potym do Królowey po zapłatę. Gdyby on tego (acz pretendowanego) ſekretu dotrzymał, muſiałby wprawdzie zapłacić za te brylanty, ale Dwor Naſz, niebędąc do tego wmieſzany, nicby na to niemòwił. Teraz zaś, wydawſzy ow ſekret. y płacić za brylanty muſi, y tak wielką biedę na ſiebie ſprowadził. Mòwią teraz że ten Xiąże Kardynał, nietylko będzie Sądownie o przyſzłe ſprawowanie ſię oſtrzeżony (*enjont*) ale też upomniony (*admoneſté*).

SUPLEMENT

DO GAZET WILENSKICH

w SOBOTĘ DNIA 17. CZERWCA ROKU 1786

Z Peterzburga dnia 22. Kwiet: Naoſtatek wyſzedł Ukaz Imperatorowey Jeymci, przez który nakazana ieſt robota nowey drógi ztąd do *Moſkwy* y ma być w tym roku rozpoczęta Gubernium corok ma dawać na to 400,000. *Rublow*, co wyniesie w przeciągu dzieſiąciu lat 4. Milliony. Nierozumieą tu, ażeby ta, tak wielce koſztowna droga, mogła ſię zrobić za niższą cenę, y w krótſzym czaſie, aniżeli w przeciągu lat dzieſięciu.

Z Gibraltaru dnia 25. Kwiet: Naſz Konſul, przybywſzy tu z *Tangeru* donioſł, że Ceſarz *Marokańſki* wielkie podnioſł cło na świeżą prowizyą dla naſzego Garnizonu Ma on w tey mierze konferować z Gubernatotem *Elliot*, y co naylepſzego przedſięwziąć w tey mierze. Pomieniony Gubernator *Elliot* przez nową na ſkale założoną Baterią, uczynił niedobytą tę fortecę.

Z Londynu dnia, 12. Maia Sprawa Lorda Jerzego *Gordon*, nieposłuſznego (iakośmy dawniey piſali) cytacyom Konſyſtorſkin ſwoiego Arcybiſkupa iuż ieſt zakończona. Wypadła przeciwko niemu Uroczyſta *Exkommunika*, która w przeſzłą Niedzielę czytana była przez cały kwadrans w Kościele Parafialnym *de St: Marie la Bonne* przed Kazaniem, w przytomności licznego ludu y ſamychże przyiacioł tego Lorda. Po południu przybył ſam Lord do przełożonego Parafialnego, chcąc mieć kopią tey *Exkommuniki*, dla czynienia ſwey obro

... że ieden z Officyalistow *Kamery Duchowney*, będąc przytomny w Kościele aż do końca czytania tey *Exkommuniki*, wziął ią do siebie. W przeciągu 40. dni, udadzą się do Króla Jmci, dla otrzymania *Writ de Excommunicato capiendo* to iest Rozkazu na aresztowanie *Exkommunikowanego* czyli wyklętego Za tym ten Lord, będzie wzięty y osadzony w więzieniu w *Newgate* aż póki się nie podda pod władzę Arcybiskupa. Gdy to uczyni w tenczas Arcybiskup zaniesie drugą prożbę do Króla Jmci *De Excommunicato liberando*, to iest, o uwolnienie *Exkommunikowanego*; y potym będzie na wolność z więzienia puszczony.

Z Paryża dnia 13. Maia. Pan *Baskerville*, naysławnieyszy z Typografow w *Europie*, w *Anglii* wynalazł sekret cylindrowania, czyli glansowania papieru drukowanego, za który kazał być płacić sobie pół *Gwinei* od ordynaryinego Tomu. Pewny *Francuz* dociekł tegoż sekretu w tych czasach, ale daleko za tańsze pieniądze, aniżeli pierwszy, chociaż nawet iego sekret, iest daleko lepszy, aniżeli Pana *de Baskerville* Każe on sobie płacić 15. *Soldow.* co w *Londynie* kosztowało 12. *Liwrow*. Autor przedał ten sekret iedney kompanii, która ma tu znaczną osadę. Poleruie ona papiery drukowane y białe. Znosi y gładzi wszystkie znaki zostawione od prasy, dodaiąc piękności charakterowi. Xięgom naywiększego formatu, daie powierchowność nayrównieyszą, y papier staie się iak pargamin. Te Xięgi zmnieyszaią trzecią częścią grubości ordynaryiney, y tak są ściśnione, iż proch żadną miarą nie wnidzie we wnątrz, y powietrze nie może im odebrać tey świeżości, która ie czyni tak miłemi na oko. Papier biały, naybarziey staie się wygodnym, tak dla Kancellaryi, iako y dla Literatow. Papier mniey biały, y mniey złączony łacnym staie się do używania, gdyż łączy się tak, iak szkło. Płata od polorowania, iest barzo mała, od arkusza po 6 *denarow*, w iakimkolwiek bądź formacie. Zączym Xięga *in folio* od 1,000 kart, kosztuie tylko 6. *Liwrow* y 6. *Soldow* &c. Od rezy papieru białego, płaci się 6. *Liwrow*. Od arkusza kopersztychow y rysunkow 6.

denarow. Niewątpi tu żaden, ażeby ta kompania niezrobiła sobie fortuny.

Z Rzymu dnia 14. Maia. Przy teraźnieyszych odmianach w Ministerium Dworu *Neapolitańskiego*, mamy wielką nadzieię, iż po tak dawnych kłotniach, nastąpi zupełna zgoda między *Stolicą Apostolską* y Królem Jmcią *Neapolitańskim*; gdyż teraźnieyszy Monarchy tego Minister, pisał do *Rzymu* do Kardynała Sekretarza Stanu, ażeby wszystkie żądania *Oyca S.* o które długie do tychczas zachodziły trudności, obszernie y dowodnie opisane, przysłać do niego raczył; a to tym końcem, ażeby były iak naylepiey z obu stron zaspokoione.

Z Werfalu dnia 14. Maia. To pewna, że wszyscy Officerowie *Francuscy*, którzy wyiechali do *Berlina*, dla oglądania exercerunkow woyska *Pruskiego*, odebrali rozkaz, ażeby powracali do swych Reymentow na 1. dzień Czerwca. Tym sposobem, muszą powracać niewidziawszy tychże ciekawości żołnierskiey godnych Exercerunkow, gdyż te nieprędzey miały się zaczynać, aż dnia 22. teraźnieyszego miesiąca.

Z Paryża dnia 15. Maia. Zimna w winnicach *Francuskich* znaczne poczyniły szkody, a przeto w tym roku zebrania niemożna się spodziewać tak obfitego, iakie było w latach zeszłych.

Z Londynu dnia 16. Maia. JPan *Eden*, zakonczył szczęśliwie swoie zlecenie, które miał z okoliczności maiącego się zawrzeć handlownego traktatu z *Francyą*, y w przyszłym tygodniu iest z *Paryża* spodziewany. Ten traktat, iak mówią, przed końcem Sessyi Parlamentowych ma być podany *Niższey Izbie*, iako też y *Lordom* do potwierdzenia.

Przed 17. zgorą laty, małżonce pewnego dystyngwowanego Lorda, przysłany był koszyk y list, kobiecą ręką pisany, ale żadnego niemaiący podpisu. W tym liście, usilna wyrażona była prożba, ażeby ta Dama, którey znaioma była autor tego listu litość y wspaniałość, raczyła przyiąć po macierzyńsku tę malutką dziewczynę, którą znaydzie w koszyku, bo gdy tego nieuczyni, y matka y dziecie nieszczęśliwemi staną się. Do tego listu, był też wielki przyłączony wexel.

Ta Dama przyięła to dziecię, miała o nim iak matka ftaranie, y należytą dała edukacyą Dziewczyna ta, 18. iuż rok teraz poczynaiąca, była prezentowana u Dworu Królowey, y każdy dziwił fię tak wyfokiey edukacyi, którą miała. Przed kilką tygodniami, taż Dama odebrała teraz lift, w którym prawdziwy ociec, y prawdziwa matka, daią fię iey poznać, y dopraszaią fię o fwą córkę. Matka ieft fioftra pewnego *Irlandzkiego* Lorda, a ociec ieft *Irlandzkim* Lordem, który przed ożenieniem ieszcze, miał tę dziewczynę z teraźnieyfzą fwą małżonką i potym ferce ku niey odmieniwfzy, y flowa o wzięciu iey niedotrzymawfzy, inną za małżonkę poiął; po tey zaś śmierci, fumnieniem rufzony, z tamtą pierwfzą od fiebie zwiedzioną y zawiedzioną ożenił fię; y teraz oboie fobie życzą pozyfkać fwą córkę. Lordowa, która ią wychowała, barzo ieft żałofna, iż mufi utracić fwą wychowąnicę. do którey przez lat 17 wielce była przywykła, y mocno ią kochała; zwłafzcza że y fama żadnego nie ma potomftwa.

Z Paryża dnia 17. Maia.

Maiący przyiaźń y zażyłość z wyżfzemi Parlamentowemi ofobami twierdzą, iż w Sprawie Xiążęcia Kardynała *de Rohan*, taki ma naftąpić Dekret: Xiążę Kardynał, będzie wolny od arefztu y od całego prawnego Proceffu, z tym iednak Sądowym zaleceniem, ażeby był oftróżnieyfzy na przyfzły czas, oraz żeby tak na potym poftępował y żył, iak przyftoi na Kapłana Kościoła *Rzymfkiego*, iak przyftoi na Xiążęcia, iak przyftoi na Bifkupa, iak naoftatek przyftoi na Kardynała. Pani *de la Motte* ogolą głowę, y zamkną ią w więzieniu aż do śmierci. Pan *Vilette*, będzie wygnany z *L' Isle de France* Innych na wolność pufzczą. O Panu *Cagliostro*, różnie ieszcze mówią; ale y tego podobno wolnością daruią.

Z Berlina dnia 20 Maia.

Xiąże Jmć *Kurlandzki*, dnia 9. tego mieśiąca, w Zamku fwoim *de Friederichsfeld*, dawał wfpaniałe śniadanie dla Zagranicznych Miniftrow, Officerow y innych dyftyngwowanych ofob, przybyłych tu dla widzenia nafzych Exercerunkow, które gdy fię zakończą Xiąże Jmć wyiedzie do *Pyrmontu*